

Література

1. Про захист прав споживачів: Закон УРСР від 12.05.1991 року (Редакція від 01.01.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>
2. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року (редакція від 02 березня 2014 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг Закон України від 12.07.2001 року (редакція від 01.01.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>
4. Про практику розгляду цивільних справ за позовами про захист прав споживачів : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.04.1996 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>
5. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року (редакція від 19.02.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення захисту прав споживачів фінансових послуг // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
7. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами Постанова Національного банку України від 03.12.2003 року (редакція від 15.08.2015 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

УДК 324. 342.81

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ВИБОРЧИХ ПРАВ ГРОМАДЯН В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Скірський І.В. - к.ю.н., доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Україна знаходиться на шляху вдосконалення механізму вітчизняної політичної, економічної, соціальної, правової системи. Чинна Конституція України окреслила основні напрями такого вдосконалення, тому актуальною залишається проблема реалізації конституційного принципу народовладдя, який базується на визнанні українського народу носієм суверенітету і єдиним джерелом влади (стаття 5 Конституції) [1]. Виборча практика нашої держави свідчить про порушення демократичних принципів під час підготовки до виборів та в ході безпосереднього голосування громадян на дільницях з причини наявності значних правових колізій у виборчому законодавстві України. Існуючі закони України щодо виборів мають в собі чимало прогалин, внутрішніх протиріч і певної невідповідності законодавству Європейського союзу.

Особливо гостро сприймаються ці стандарти в Україні в складний історичних період, пов'язаний із політичною кризою влади і підготовкою до майбутніх виборів. На розсуд громадськості виносяться багаточисельні приклади порушень виборчих

демократичних прав на виборах, що є підставою для вивчення і аналізу та врахування кращих виборчих традицій інших країн світу. Виборчий процес - це специфічна діяльність уповноважених органів і громадян, спрямований на формування якісного і кількісного складу органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Основою в організації виборчого процесу виступають такі правові принципи, а саме : загального, рівного, прямого, вільного виборчого права, політичного плюралізму та багатопартійності, публічності та відкритості.

Наукові теоретики виборчого законодавства стверджують, що в українському законодавстві формально майже немає норм, які б суперечили положенням міжнародного виборчого права. У той же час, як свідчить практика, залишається проблемою нечіткість загальноприйнятих вимог до виборчого процесу та їхня нездатність запобігти порушенням у волевиявленні громадян. Задекларовані основні принципи недостатньо забезпечені реальними

механізмами їх реалізації. Ці недоліки, на думку розробників виборчого законодавства, що об'єктивною причиною цього є неможливість встановити єдині виборчі стандарти для країн з різною суспільною і політичною культурою та з різною демократичною традицією.

Виходячи з того, що виборчий процес має здійснюватись в законодавчо визначеному процесуальному порядку, то першим і визначальним з обов'язкових етапів, є етап формування та уточнення списків виборців.

Формування списків виборців є однією із проблем виборчого процесу в багатьох країнах, в яких відсутні тривалі традиції проведення демократичних виборів. Зокрема, типовими проблемами, які можна спостерігати під час формування списків виборців, є їх неповнота й неточність. Крім того, інформація, що міститься у списках виборців, може використовуватися для формування виборчих округів, утворення виборчих дільниць, для перевірки підписів на підтримку певного кандидата тощо [2, с. 35-36].

Єдиний Державний реєстр виборців, що розпочав діяти в Україні з 2009 року відслідковує всі зміни в імені та адресі виборців з моменту занесення до реєстру і виступає як єдина база даних, доступ до якої здійснюється через закриту мережу [3]. Основні системи формування системи виборців будуються на таких засадах:

а) активна (ініціативна) система – передбачає необхідність звернення самого виборця щодо внесення його у виборчі списки;

б) пасивна (імперативна) система – виборчі списки формуються автоматично відповідними органами влади на основі даних про місце проживання (реєстрації) та іншої необхідної інформації.

Списки виборців як окрема система обліку виборців формується, як правило, під конкретну виборчу компанію і мають тимчасовий характер. Вони повинні відображати зміни у демографічній ситуації регіону і по цій причині повинні періодично поновлюватись.

Списки виборців, як документ офіційної реєстрації громадян, що мають право голосу, у міжнародному конституційному праві існують у двох формах:

1) особистий список, до якого вносяться дані тих громадян, які добровільно зареєструвалися у відповідному органі влади з метою участі у виборах (така системи діє в США, Франції тощо);

2) публічний список, як обов'язковий документ офіційної реєстрації, складається за ініціативою держави:

а) список, що складається шляхом обходу членів територіальних громад відповідних населених пунктів уповноваженими представниками державної влади (Канада, Великобританія та ін.);

б) список, що складається шляхом автоматичної реєстрації членів територіальних громад офіційними представниками публічної влади на місцях (Німеччина, Швейцарія, Україна) [4].

Складання списків виборців в Україні досить непростий, проте законодавчо визначений процес, в ході якого складаються загальні списки виборців за формою, затвердженою Центральною виборчою комісією. Для складання та уточнення загальних списків виборців, які проживають на відповідних територіях державними адміністраціями, виконавчими органами міських рад утворюються робочі групи обліку виборців на період з 1 серпня року, що передуює року проведення чергових виборів, до дня проведення чергових виборів включно. Після утворення виборчих дільниць робочі групи обліку виборців на основі відповідного уточненого загального списку виборців складають списки виборців по кожній виборчій дільниці. У списку виборців на виборчій дільниці зазначаються анкетні дані, а також місце проживання, а для військовослужбовців строкової служби та осіб, що перебувають в установах кримінально-виконавчої системи, адреса місця перебування [5, с. 41-42].

На сучасному етапі Української державності особливої уваги необхідно приділяти не тільки практичній реалізації виборчого законодавства, але і його системі вдосконалення із врахуванням європейський стандартів.

З урахуванням викладеного можна окреслити напрями удосконалення вітчизняного законодавства стосовно питань реєстрації, складання й уточнення списків виборців:

1) більш чітко визначити повноваження Окружних виборчих комісій в частині контролю за складанням та уточнення списків виборців;

2) передбачити можливість подання виборцями заяв про уточнення списків виборців виключно до органів ведення Державного реєстру виборців;

3) встановити такі строки спорів,

пов'язаних з уточненням списків виборців, які б дозволяли не вносити змін до уточнених списків виборців у день голосування (окрім виправлення технічних помилок та описок);

4) розглянути можливість подальшого звуження компетенції виборчих комісій з розгляду виборчих спорів, а віднесення таких спорів виключно до компетенції судів.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року (редакція від 02 березня 2014 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

2. Бучин М. Формування списків виборців як важливий аспект дотримання принципу загальних виборів/ М. Бучин, С. Фіцак // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. - 2010. - Випуск 22. – С. 35-39.

3. Про Державний реєстр виборців: Закон України від 22 лютого 2007 року (редакція від 30.05.2014 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.

4. Виборче законодавство: українська практика, міжнародний досвід та шляхи реформування // Матеріали круглого столу 2003-2012 рр. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.parlament.org.ua/index>.

5. Сergyoga S. Європейські стандарти виборів і виборче законодавство України / С. Сergyoga // Вісник ЦВК. – 2007. - №1 (7). – С. 40-44.

УДК 351

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ЯК ЗАСІБ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Добіжа В.В. - к.політ.н, доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Однією з загальних тенденцій розвитку сучасного світу є його тотальна трансформація до інформаційного суспільства через впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, які окрім зручності і швидкості прийняття рішень ще й сприяють зменшенню реалізації корупційних схем. Саме з цією метою Україна розширює впровадження системи відкритих державних даних для практично всіх органів влади та державних підприємств - Кабінет Міністрів України 21 жовтня 2015 року ухвалив відповідну постанову про відкриття даних [1]. Прийнято рішення про відкриття більше 300 наборів даних, багато з яких є повноцінними реєстрами. Перелік буде регулярно доповнюватися новими наборами даних, виходячи з суспільного попиту та ініціативи державних органів. Зокрема, до Переліку включені: вся нормативно-правова база України, реєстр юридичних осіб та ФОП, реєстр адміністративно-територіального устрою, реєстр патентів України, реєстр медичних засобів та цін на медичні засоби,

фінансові плани держпідприємств, єдиний реєстр спортивних споруд, кадастр родовищ і проявів корисних копалин України [2]. Всі дані будуть найближчим часом розміщені на Національному порталі відкритих даних data.gov.ua.

Також загально відомо, що високому рівню корупції сприяє особисте спілкування посадовця з громадянином, якому необхідна довідка або певний дозвільний документ і, відповідно, зменшення безпосередніх контактів автоматично сприятиме зменшенню рівня корумпованості державних службовців. Зазначимо, що на порталі державних послуг Gov.org.ua вже 251 послуга доступ на он-лайн, 45 почнуть працювати найближчим часом, а 732 знаходяться в процесі розробки. Перелік послуг, що можна замовити досить широкий: від отримання субсидії на оплату житлово-комунальних послуг і видачі довідки про доходи (розмір пенсії) до перереєстрації транспортного засобу на нового власника за договором купівлі-продажу.